

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 59.

Tisdagen den 11 Maj.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

§ 2.

Föredrogos och biföllos Bevillnings-Utskottets nedannämnda Memorial och Betänkande:

N:o 20, i anledning af Riksdagens beslut om införande af en inregistreringsafgift å hvetemjöl, gryn alla slag samt bönor; och

N:o 21, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen.

§ 3.

Föredrögos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 52 och 53; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 11 (i samlingen N:o 29).

§ 4.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 19, i anledning af väckt motion om ändring af gällande bestämmelser angående pröfningskomiténs dispositionsrätt öfver den s. k. bevillningsprocenten.

§ 5.

Angående
älelgares i
sedelutgifvande
enskild bank
ansvarighet
för bankens
förbindelser.

Till behandling förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 46, i anledning af förslag till lagförklaring beträffande den ansvarighet för enskilda sedelutgifvande bankers förbindelser, som åligga de solidariske bolagsmännen.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *Liss Olof Larsson* hade i sin motion N:o 141 föreslagit: »det Riksdagen för sin del beslutar den förklaring af lagen i fråga om den solidariska ansvarigheten för delegare i sedelutgifvande enskild bank, att, då sådan bank icke förstår att efter ordalydelsen fullgöra sina förbindelser, en hvar, som eger förfallen fordran hos banken, eger att för sin fordran söka hvem han vill af de solidariske bolagsmännen.

Beträffande denna motion hade Utskottet hemställt, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Vid Utlåtandet voro reservationer fogade dels af Grefve *Mörner*, dels af Herr *Lindgren*, dels ock af Herrar *Torpadie*, *Johannes Jonson*, *Magnus Jonsson* och *Smedberg*.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Herr *Liss Olof Larsson*: Herr Talman! Mine Herrar! Uti denna fråga förekommer det egendomliga förhållandet, att, då jag i fjor tog mig friheten att väcka motion om förklaring af lagens mening i detta fall, så svarade Lag-Utskottet, att det icke kunde tillstyrka bifall till motionen, derför att deri icke blifvit bestämdt uttadt, i hvad riktning den ifrågasatta lagförklaringen skulle gå. Andra Kammaren var icke belåten härmed, utan återremitterade frågan till Utskottet; men som Första Kammaren naturligtvis godkände betänkandet, föranledde motionen icke till någon Riksdagens åtgärd. Med anledning häraf framlade jag vid denna riksdag en ny motion i ämnet, och denna gång föreslog jag en lagförklaring i bestämdt angifvet syfte. Men det oaktadt svarar Utskottet: »Nej, vi vilja icke nu heller». Och hvarför vill Utskottet icke heller denna gång förorda motionen? Jo, derför, heter det, att Kongl. Maj:t tillsatt en komité, hvilken erhållit helt andra uppdrag än att utreda ifrågasvarande ämne, och som efteråt anbefalts jemväl att taga i betraktande, huru skulle förfaras med enskilda banker, om de råka i konkurs. Utskottet säger vidare, att det kan hända, att komiterade härvid taga till utgångspunkt frågan om huru gällande lag rörande de solidariska bolagsmännens ansvarighet för bankens förbindelser skall tolkas. Och denna tolkning skall då blifva mycket bättre och fullständigare, än om Utskottet försökt sig derpå. Jag respekterar högligen denna Utskottets blygsamhet; men med kändedom om Ut-

skottets framställning tror jag mig kunna påstå, att Andra Kammaren icke har den uppfattning om Lag-Utskottet, att det icke skulle kunna åstadkomma denna utredning lika bra som en komité, hvilken är tillsatt för helt andra och för denna fråga främmande ändamål. Lag-Utskottet har i år likasom ofta tillförene visat sig kunna lösa större och viktigare frågor och man behöfver derföre icke befara att, om Utskottet tagit itu med saken, Utskottet icke också gått i land dermed. Verkliga skälet, hvarför Utskottet skjutit saken ifrån sig, är väl förmodligen, att Utskottet icke velat befatta sig med densamma. Utskottet erkänner, att lagen uti ifrågavarande hänseende icke är tydlig, och ändå vill Utskottet icke medverka till den begärda lagförklaringen. I grundlagen heter det, att »Lag-Utskottet skall meddela utlåtande öfver de från Kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, *förklaring* eller upphäfvande af allmän civil-, kriminal- och kyrkolag» o. s. v. Men det oaktadt kommer Utskottet nu med ett utlåtande, deri det talas om, att en komité skall i Utskottets ställe meddela ett sådant utlåtande en gång i framtiden, om ett eller två år, eller kanske icke förr än tio eller femton år här-efter. Kanske tager komitén icke alls någon befattning med frågan; och huru har då Utskottet stält sig grundlagens bud till efterrättelse med afseende å ifrågavarande, af denna Kammare till detsamma remitterade motion.

*Angående
delegares i
sedelutgifvande
enskild bank
ansvarighet
för bankens
förbindelser.
(Forts.)*

Enligt min tanke hade det varit Utskottets skyldighet att i öfverensstämmelse med Utskottets i fjor uttalade åsigt ingå i pröfning af motionen, då nu deri ett bestämdt förslag till lagförklaring var framställt. Jag medgifver, att ämnet är af ömtålig beskaffenhet och att man vid dess behandling kan stöta på mäktiga, enskilda intressen. Men ärendet berör äfven ett stort och allmänt intresse, nemligen icke allenast de enskilda bankernas, utan alla deras, som hos dem hafva fordringar, och snart sagdt, hela landets intresse. Frågan gäller icke blott dem, som äro delegare i enskilda banker och hittills icke vetat hvilka skyldigheter de i sådant hänseende iklädt sig, utan äfven allmänheten, som icke vetat, hvilka rättigheter den har gent emot samma bankers delegare. Och om härutinnan rådt tvekan tillförene, så skall denna tvekan blifva ännu större nu, sedan man erhållit Utskottets föreliggande betänkande och deraf finner, att äfven Utskottet anser saken tvifvelaktig. Jag har i min motion begärt en lagförklaring i det syfte, att den ifrågavarande solidariska ansvarigheten skall vara af den beskaffenhet, att hvar och en, som hos enskild bank har fordran, som icke på förfalldagen vid bankluckan iolöses, skall vara berättigad att med densamma vända sig mot hvilken delegare i banken som helst. Om nu denna motion afslås, så måste man deraf draga den slutsats, att Riksdagen anser enskild banks fordringsegare icke ega en dylik rätt gent emot bankens delegare. Och skulle en sådan uppfattning göra sig allmänt gällande, tviflar jag på, att Utskottet med detta utlåtande gjort de enskilda bankerna någon tjänst. Nu lider intet tvifvel, att Lag-Utskottets utlåtande kommer att bifallas i Första Kamraren, och det kan således icke leda till något resultat, hvad beslut än Andra Kammaren nu fattar i saken. I fjor

*Angående
delegares i
sedelutgifvande
enskild bank
ansvarighet
för bankens
förbindelser.*

(Forts.)

återremitterade Andra Kammaren betänkandet till Lag-Utskottet, men frågan förföll genom Första Kammarens vägran att godkänna förslaget. Nu tager jag mig friheten hemställa till Andra Kammaren, huruvida den icke skulle vara villig att med afslag å Utskottets betänkande bifalla min motion. Ett sådant beslut af denna Kammare skulle åtminstone innebära en opinionsyttring gent emot den motsatta åsigten. Och jag föreställer mig, att Kammarens majoritet är af den åsigt, att de enskilda bankernas delegares solidariska ansvarighet är af den beskaffenhet, som min motion innehåller och som äfven tyckes hafva föresväfvat några af reservanterna inom Lag-Utskottet. Jag skall således för min del yrka afslag på Utskottets utlåtande och bifall till min motion.

Herr Thomasson: Det är här icke fråga om hvad som förstås med solidarisk ansvarighet, ty derom torde väl intet tvifvel finnas. Det gäller i detta fall endast att få utredt, huru lagen om den solidariska ansvarigheten för delegare i enskild sedelutgifvande bank skall tillämpas och göras gällande till förmån för bankens fordringsegare; huru, om en sådan bank kommer på obestånd, dess affärsställning skall utredas och under hvilken kontroll detta skall ske; huru bidragen från de solidariskt ansvarige bolagsmännen skola så skyndsamt som möjligt anskaffas för att betäcka deri befintliga brister och huru det skall förekommas, att dessa bolagsmän undanhålla sina tillgångar; med mera sådant. Och det är just med dessa frågor utredning, som den i Utskottets betänkande omförmälda komitéen är sysselsatt. Denna komité har redan kommit så långt, att den uppgjort ett utkast, huru den tänkt sig lösningen af dessa frågor. Men den har icke kunnat upprätta ett sådant utkast, utan att först hafva gjort klart för sig hvad gällande lag innehåller angående bolagsmäns skyldigheter på grund af sin solidariska ansvarighet. När detta komitébetänkande kommer under Riksdagens pröfning — och dermed kan ju icke dröja länge — blir Riksdagen i tillfälle att, efter en omsorgsfull utredning, stadga sitt omdöme om huru Riksdagen anser gällande lag i detta fall böra tolkas. Det torde därför icke vara skäl att genom bifall till motionärens förslag gå lagstiftningen i förväg och genom utkastande af en allmän sats, i enlighet med motionärens förslag, t. ex. bestämma, att, om en fordringsegare icke får sina sedlar inlösta, då han presenterar dem i en banklucka, han kan sätta sig på sin kärra och fara till närmaste bolagsman för att af honom utkräfva sin fordran hos banken. Detta lärer väl vara ett alltför lätt sinnigt sätt att lösa en så vigtig och grannlaga fråga?

Vi hafva, som sagdt, snart att vänta en mycket sorgfällig utredning af densamma och Utskottet har, enligt mitt anförande, haft fullkomligt giltiga skäl att skjuta frågan ifrån sig, då Utskottet, oaktadt motionärens höga tankar om dess förmåga, aldrig någonsin sjelf tilltrött sig kunna åstadkomma en så sorgfällig utredning, som en för ändamålet särskildt tillsatt komité kan lemna, äfven om Utskottet till sin disposition haft mera tid än Utskottet nu haft.

Jag yrkar för min del bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Torpadie: Reservant mot Lag-Utskottets Utlåtande i denna fråga, har jag inom Utskottet uttalat den åsigten, att, då den af Utskottet omförmälda komitén icke uttryckligen af Kongl. Maj:t fått något uppdrag att afgifva en förklaring i den riktning, som af motionären önskas; då man för öfrigt icke kan veta, när detta komitéarbete kan blifva för Riksdagen framlagdt och jag dessutom kan tänka mig möjligheten af att hela denna lag, i hvilken — jag medgifver det gerna — den af motionären begärda förklaringen väl kunde vara behöflig, icke af Riksdagen antages och frågan derigenom komme att ytterligare uppskjutas, så har jag, som i likhet med Utskottets vice ordförande dock ansett frågan med afseende på det stadgande, som för närvarande gäller i detta fall, vara af en grannlaga och kinkig natur, trots det vara riktigast, att Utskottet tillstyrkte Riksdagen att i underdånig skrivelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förklaring, huruledes, med afseende på tiden för tillämpningen af nu gällande stadgande angående enskilda bankers solidariska ansvarighet rätteligen bör förstås, och att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen framlägga detta förslag eller i samband med det komitéarbete, hvarom Utskottet talar.

I sådant syfte anhåller jag om återremiss.

Herr Smedberg instämde med Herr Torpadie.

Herr Gasslander: Då Utskottets ärade vice ordförande förklarat, att inom Utskottet icke förefunnits något tvifvel om meningen med och verkan af den slags solidariska ansvarighet, som åligger de enskilda bankernas bolagsmän, så synes mig, att Utskottet, bysande en sådan åsigt, följdriktigt bort afgifva ett utlåtande i den riktningen, att en sådan förklaring, som den af motionären påyrkade, icke är erforderlig. Det är gifvet, att, då bolagsmännen äro solidariskt ansvarige, d. v. s. svara en för alla och alla för en för bolagets skulder, så ansvara de såsom gäldenärer.

Skilnaden mellan solidariska bolag och aktiebolag består icke i något annat än i afseende på ansvarighetens begränsning till ett visst belopp, men icke i afseende på ansvarighetens verkningar. Såväl Utsökningsbalken i 4 kap. 12 §, hvilken bibehållits i utsökningslagen, som Rättegångsbalken i 10 kap. 6 § innehålla otvetydigt det stadgandet, att, om flere personer förbundet sig till betalning en för alla och alla för en, så hafver borgenären våld att söka hvilkendera af dem, han vill, der densamme bor. Deremot inser jag för min del mycket väl, att det måste ligga i såväl de enskilda bankernas bolagsmäns som i fordringsegarnes intresse, att sådana lagstadganden införas, om hvilka Utskottets vice ordförande nämnde, och hvarigenom ordning kunde införas i afseende på infordrande af tillskott, så att det sålunda skulle blifva lättare för fordringsegaren att utfå sina fordringar, än om han skulle nödgas lagsöka hvar och en af de solidariske bolagsmännen. Men då af Utskottets Utlåtande, sådant detta nu är formuleradt, tydligt framgår, det lagen för närvarande skulle vara ofullständig, d. v. s. innebära att en fordringsegare icke skulle kunna hos

Angående
delegares i
sedelutgifvande
enskild bank
ansvarighet
för bankens
förbindelser.
(Forts.)

*Angående
delegares i
sedelutgifvande
enskild bank
ansvarighet
för bankens
förbindelser.
(Forts.)*

en enskild bank på lagligt och skyndsamt sätt göra sina anspråk gällande, så tror jag, att Utskottet i den delen yttrat sig vida utöfver motionärens syfte. Och jag tror, att det skulle vara vådligt att uttala sig i denna rigtning, emedan Kammaren derigenom skulle hafva erkänt, att stadgandet i lagen om bolagsmännens solidariska ansvarighet vore ofullständigt, då motionären icke väckt fråga om något annat, än att detta stadgande skulle behöfva närmare förklaras. För att förekomma ett sådant beslut förenar jag mig i det yrkande om återremiss, som Herr Torpadie framställt.

Herr Liss Olof Larsson: Min motion gäller icke att få en utredning, huruvida lagen i fråga är sådan den bör vara eller icke, utan den afser att få en tolkning af lagen sådan den gäller. Herr Thomasson ifrågasatte att min motion skulle afse att erhålla förändrade lagstadganden i detta fall, men så var icke, som sagdt, min mening. Att hänskjuta saken till en komité, som Utskottet säger skall bättre och riktigare lösa frågan, förefaller mig bra löjligt, ja, det är rent af att håna komitén, då vi nyss vid behandlingen af lagen om lagfart & och inteckning i jernväg erfarit huru litet afseende Lag-Utskottet fäst vid samma komités förslag. Det var tvärtemot komiténs förslag, och trots dess ledamöters kraftiga motstånd, som Lag-Utskottet här genomdref samma lag, och i detta betänkande påstår Utskottet att samma komité skall reda den sak, hvarom här är fråga, bättre och riktigare än Utskottet. Är detta logik?

Jag skall nu afstå från mitt förra yrkande och förena mig med dem, som yrkat återremiss.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de meningar som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes och företogs, enligt följande af Kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 46, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren till Utskottet återförvisat nämnda Utlåtande.

Omröstningen utföll med 105 ja mot 64 nej, i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

§ 6.

Föredrogos och biföllos, hvart efter annat, Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 47, i anledning af väckt motion om ändring af 5 § i förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

N:o 48, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 24 § i förordningen om landsting den 21 Mars 1862; och

N:o 49, i anledning af väckt förslag om berättigande att till vederbörande embetsverk med posten insända besvär öfver beslut i kommunala angelägenheter.

§ 7.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 50, i anledning af väckt motion i fråga om upphäfvande af det i kommunallagarne stadgade hinder för vissa embets- och tjänstemän att bekläda en del kommunala förtroendebefattningar.

Om upphäfvande af hindren för vissa tjänstemän att bekläda en del kommunala förtroendebefattningar.

Herr *Aug. Bokström* hade uti sin inom Andra Kammaren afgifna motion N:o 41 hemställt, att det för vissa embets- och tjänstemän stadgade hinder att bekläda vissa kommunala förtroendebefattningar måtte upphöra, med allenast de undantag, som innefattas i hans förslag, att Riksdagen för sin del ville besluta, att nedannämnda delar af gällande Kongl. förordningar den 21 Mars 1862 om menighetsstyrelser måtte erhålla följande förändrade lydelse, nemligen:

§ 41. i förordningen om kommunalstyrelse på landet:

“Af kommunen tillsatt och aflönad tjänsteman eller betjente, som i och för sin befattning är inför kommunalnämnden redovisning skyldig, må icke af densamma vara ledamot.”

§ 28. i förordningen om kommunalstyrelse i stad:

“Magistratspersoner, tjänstemän och betjente vid magistraten äfvensom de tjänstemän och betjente, hvilka äro vid stadens drätsel eller andra dess förvaltande verk anstälde och för sin befattning redo skyldige, må icke vara stadsfullmäktige.”

§ 8. i förordningen om landsting:

“Landstingets egna tjänstemän och betjente må icke vara landstingsmän.”

Rörande nämnda motion hade Utskottet tillstyrkt, att motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Enligt anteckning å Utlåtandet, var reservation mot detsamma inom Utskottet anmäld af Herrar *Sundell* och *Anders Persson*.

Herr *Bokström* begärde ordet och anförde: Till att börja med ber jag att få anmärka, att ett tryckfel insmugit sig i min motion och sedermera återfinnes äfven i Utskottets betänkande. Här står nemligen, att jag begärt ändring i 28 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad, men af den skrifna motionen liksom af resonnementet i

Om upphäfvande af hinderen för vissa tjänstemän att bekläda en del kommunala förtroende-befattningar.
(Forts.)

såväl motionen som Utskottsbetänkandet synes att det är den 29 § i denna förordning, som afses.

Hvad sjelfva saken angår vill jag be att få något litet bemöta Utskottets åskådning. Jag har ganska ofta i denna Kammare hört uttalas önskligheten af att de privilegier, som skilja de olika samhällsklasserna åt, må kunna upphöra. Jag har sjelf funnit detta sträfvande berättigadt och har velat, såvidt jag kunnat, dertill medverka. I förordningen om kommunalstyrelse på landet har jag funnit ett sådant privilegium deri, att embets- och tjänstemän icke skulle hafva förbindelse att lika med andra medborgare åtaga sig förpligtelsen att vara ledamot af kommunalnämnden, detta beroende ej på deras tjänsters beskaffenhet, utan på deras godtfinnande. Jemte det kommunalförordningen således gynnar tjänstemännen i allmänhet, hindrar samma förordning en del tjänstemän att i likhet med andra åtnjuta den medborgerliga rättigheten att emottaga vissa kommunala förtroendeuppdrag. Jag har trott, att såväl detta privilegium som denna, enligt min mening, obehöriga inskränkning skulle kunna bortfalla, men Utskottet har varit af en annan mening.

Utskottet stöder sin mening på några allmänna satsar — jag höll på att säga fraser, som näppeligen kunna öfverskylda sin inre ohållbarhet. Utskottet kan icke "i allmänhet finna lämpligt att embets- och tjänstemän, hvilka hafva att i sådan egenskap underställningsvis eller i besvärsväg pröfva de kommunala myndigheternas åtgärder och beslut eller befordra desamma till verkställighet, sjelfva i egenskap af kommunens förtroendemän skulle komma att deltaga i och utöfva inflytande på dessa åtgärder och beslut". Jag anser mig dervid böra erinra, att en del af dessa tjänstemän, hvarom här är fråga, redan hafva rättighet att deltaga i en del kommunalbeslut, nemligen de, som fattas å kyrkostämman, kommunalstämma och allmän rådstufva. Jag tror dessutom icke, att någon kan säga, att gångna tiders erfarenhet vittna om, att några praktiska olägenheter deraf uppstått, och det är vidare temligen svårt att förstå, hvarför till exempel en domare icke skall få vara i åtnjutande af allmänna kommunalt medborgerliga rättigheter i detta fall, derför att en kommun, något som väl endast undantagsvis händer, skulle kunna komma att tvista vid domstolen. Beträffande de tjänstemän, som någon gång hafva att verkställa kommunala beslut, och på den grunden höra till de utestängda, är inskränkningen lika omotiverad. Ty då en häradskrifvare, som debiterar landtingsskatt, kan vara landstingsman, borde väl lika litet en kronofogde eller länsman vara utesluten från att blifva landstingsman, på den grund att dessa sednare tjänstemän till verkställighet befordra indrifningen af några landstingsrester, hvilket bestyr dessutom näppeligen är att anse som en verkställighet af landstingets beslut.

Utskottet säger vidare, "ej heller synes lagstiftningen böra i vidsträcktare mån än som redan nu är fallet, ordnas så, att tjänstemän, vare sig statens eller kommunens, komma att egna sig åt andra befattningar, än sina egentliga". Det har nu ingalunda varit meningen att ställa det så, att embets- och tjänstemän skulle gå ifrån sina egentliga befattningar och sysselsättningar, för att egna sig åt de kommu-

nala, utan endast att vidtaga sådana förändringar i nu gällande bestämmelser, att kommunen må kunna tillgodogöra sig äfven en embets- och tjänstemans arbetskrafter, i kommuns förtroendeuppdrag, utan att något i författningen inlagdt privilegium till deras förmån, som vilja undandraga sig sådana bestyr eller andra bestämmelser, som icke af förhållandena betingas, därför skola lägga hinder i vägen. Jag kan icke heller tro, att de personer, här äro i fråga, i allmänhet hafva sin tid så upptagen, att de icke kunna i likhet med andra medborgare uppoffra någon tid för kommunens angelägenheter.

Utskottet har slutligen sagt: "något allmännare behof att borttaga den nuvarande inskränkningen har, så vidt Utskottet kunnat inhemta, icke gjort sig gällande." Jag ber att deremot få invända, att i och med utvecklingen af våra kommunala institutioner är det ofta, åtminstone i de mindre städerna, ganska svårt att få lämpliga personer, som vilja åtaga sig uppdrag af de mångskiftande slag, som kommunalförfattningarne kräfva, och det finnes icke något berättigadt intresse från det allmännas sida att motsätta sig dessa kommuners berättigade anspråk på att få använda den eller de af sina medlemmar, som hafva det största förtroendet. Då jag trott mig finna, att denna Kammare icke har särdeles förkärlek för privilegier, och sådana undantagsbestämmelser, som här omnämnts, väl kunna räknas till dylika, har jag trott mig icke sakna anledning att yrka bifall till min motion, hvilket jag således gör.

Vidare yttrades ej. Sedan propositioner gifvits såväl på bifall till Utskottets hemställan som på motionärens yrkande, biföll Kam-maren Utskottets hemställan.

§ 8.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 51, i anledning af väckt motion om ändring i gällande föreskrifter rörande formen för vals förrättande vid kyrkostämma.

§ 9.

Föredrogs och bifölls Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 10 (i samlingen N:o 28), med anledning af väckt förslag om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående bildande af en till infanteriet hörande stamtrupp inom Westernorrlands län.

§ 10.

Anmälades och bordlades följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial:

N:o 58, i anledning af väckt motion om utredning rörande statsbristen;

Om upphäf-vande af hin-dren för vissa tjänstemän att bekläda en del kommunala förtroendebe-fattningar.
(Forts.)

N:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående försäljning af kronans andel i den till häradskrifvarebostället Alby N:o 1 och frälsehemmanet Alby N:o 2 gemensamt hörande qvarnlägenhet;

N:o 60, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord för folkskolans behof från regementschefsbostället Bredevik i Jönköpings län:

N:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtelse till Visby stad af den inom staden belägna så kallade landträneritomten;

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från Rådmansö kungsgård i Stockholms län samt indragna militieboställena Ödhult N:ris 1 och 2 samt Grönkulla i Kalmar län;

N:o 63, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut, rörande anslag till fullbordande af jernvägsanläggningen mellan Halmstad och Nässjö;

N:o 64, i fråga om godtgörande af arbete med den s. k. jernvägshypoteksfondens förvaltning; och

N:o 67, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om bevilningsärendet rörande Leufsta fideikommiss.

Bevilnings-Utskottets betänkande N:o 22, angående en ännu oafgjord fråga rörande stämpelpappersafgiften;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 54, i anledning af framställda förslag om den kommunala rösträtten; samt

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 55, i anledning af väckt motion om ändring i 59 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle sättas främst på den föredragningslista, som för nästa sammanträde komme att upprättas.

§ 11.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 29, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Första hufvudtitel;

N:o 30, angående regleringen af utgifterna under rikstatens Andra hufvudtitel;

N:o 31, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel;

N:o 33, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Femte hufvudtitel;

N:o 35, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel;

N:o 38, i anledning af Riksdagens år 1879 församlade Revisorers berättelse angående verkställd granskning af Statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1877.

N:o 41, i anledning af väckt fråga om indragning af inspektorsbefattningen vid de s. k. Visingsö skolegods m. m.;

N:o 42, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf; och

N:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förlängning af arrenderätten till indragna militiebostället Smuttan i Stockholms län.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 12 Maj.

kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträde den 5 i denna månad förda protokoll.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Ut-låtande N:ris 58, 59, 60, 61 och 62.

§ 3.

Efter föredragning dernäst af Stats-Utskottets Memorial N:o 63, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut, rörande anslag till fullbordande af jernvägsanläggningen mellan Halmstad och Nässjö, blef den i nämnda Memorial föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

§ 4.

Föredrogos och bordlades ånyo Stats-Utskottets Memorial N:o 64.

Angående
en voterings-
proposition.
(Forts.)

§ 5.

Företogs till afgörande Stats-Utskottets Memorial N:o 67, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om bevilningsärendet rörande Leufsta fideikommiss.

Den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen var så lydande:

“Den, som vill, att Riksdagen beslutar, att det fullmäktige i Riksgäldskontoret lemnade uppdrag att, när den förlust blefve känd, som genom fördröjd behandling af bevilningsärendet rörande Leufsta fideikommiss uppkommit, hos dem, som densamma föranledt, därför söka ersättning, må förklaras icke böra till någon vidare fullmäktiges åtgärd föranleda, röstar,

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har ofvanberörda framställning blifvit af Riksdagen afslagen.“

Efter uppläsning häraf lemnades ordet till

C. A. Larsson, hvilken jemte Herr *Liss Olof Larsson* uti en Memorialet bifogad reservation uttalat den mening, att gemensam omröstning i förevarande fråga ej borde ega rum, och som nu anförde: Jag har mot den nu föreslagna voteringspropositionen anmält min reservation, emedan jag, vid det förhållande att vi förlidet år voterade om samma sak, anser den helt och hållet stridande mot grundlagen. Men som jag hört, att Andra Kammarens i förgår, på mitt yrkande fattade beslut hos fullmäktige i Riksgäldskontoret väckt ett sådant missnöje, att det skulle kunna komma i fråga, att de afginge, och vi finge lof att välja nya fullmäktige, så vill jag för min del nu icke vidare göra något yrkande.

Herr Key: Visserligen har den ene af de båda reservanterna förklarat sig icke nu vilja framställa något yrkande om afslag å den föreliggande voteringspropositionen; men jag ber dock att få yttra några ord i frågan för att, så vidt på mig ankommer, söka förebygga en ny öfverraskning af samma slag, som bereddes i förgår afton vid behandlingen af Utskottets betänkande angående “Leufsta fideikommiss“, då i denna fråga, som inom Stats-Utskottet varit föremål för ringa eller ingen öfverläggning och ehuru ingen enda af Stats-Utskottets 24 ledamöter reserverat sig mot Utskottets hemställan, denna hemställan dock, på yrkande af ett par af Utskottets egna ledamöter, blef af Kammaren afslagen.

Till en början ber jag då att få uttala min ledsnad deröfver, att jag af en händelse blef uppehållen och kom 10 minuter för sent, så att jag icke fick tillfälle att deltaga i diskussionen om detta ärende. Jag säger detta visst icke därför att jag föreställer mig, att *min* stämman skulle betyda så mycket, men, som sagdt, jag ankom just som Herr Talmannens klubba föll, och är ledsen öfver att jag derigenom icke fick tillfälle att klargöra min egen ställning till frågan. Efter denna förklaring ber jag vidare att få öfvergå till sjelfva saken, som visserligen är af en ganska märklig beskaffenhet, och beträffande den, hemställa till Eder, mine Herrar, några ord.

Jag vill för ingen del förneka, att den reservant, som nyss hade ordet, lagt i dagen en outröttlig ihärdighet i fråga om utredningen af detta ärende, likasom jag icke heller vill förneka, att måhända i början en viss slapphet eller efterlåtenhet i ärendets handläggning hos vederbörande tjänstemän gjort sig gällande, ehuru icke ens detta är till fullo bevisadt. Men huru som helst, så vill jag dock fråga, om det kan vara staten värdigt att nu ensamt taga dessa tjänstemän för hufvudet, derföre att Riksdagens egna fullmäktige icke längre kunna åtkommas? Kan det vara staten värdigt att nu mot dessa tjänstemän inleda en rättegång, som staten efter all anledning komme att förlora? Eller, äfven förutsatt att staten, emot förmodan, blefve den vinnande, kan det väl vara staten värdigt att tvinga ifrågavarande tjänstemän att gå till dessa f. d. fullmäktige och fråga dem: viljen I krypa bakom skyddet af den *décharge* I redan fått, eller viljen I icke erkänna Eder moraliska förbindelse att dela mark om mark med oss? Jag frågar: kan det väl vara staten värdigt att framkalla någon bland dessa af mig nu påpekade tre eventualiteter. För min del får jag säga att, om i den gemensamma omröstningen Andra Kammarens mening blir den segrande, det skulle förvåna mig, om icke Riksdagen hädanefter får ganska svårt att finna några fullt kvalificerade personer, som vilja åtaga sig det föga lönande, men mycket ansvarsfulla uppdraget att vara fullmäktige i Riksgäldskontoret. Om åter voteringspropositionen afslås, så kommer det att inträffa, att de nuvarande Riksgäldfullmäktige i denna fråga befinna sig utan något mandat. Dessa fullmäktige hafva nemligen, som vi veta, två herrar; af dem har den ene, Första Kammaren, sagt ja till Stats-Utskottets hemställan, den andre, eller Andra Kammaren, har deremot sagt nej. Hvad skola då fullmäktige göra. Skola de icke vidtaga någon åtgärd, eller skola de utföra det uppdrag, Andra Kammaren beslutat lemna dem? Hvilketdera de än välja, så komma de att handla i strid mot den ene eller Andre Kammarens beslut. Kan det väl vara skäl att bringa saken så på sin spets? Kan det vara skäl att framkalla ett retroaktivt ansvar, trots förutgångna *décharges*, genom att i en blifvande votering godkänna Andra Kammarens mening eller att, genom att nu afslå voteringspropositionen, framkalla en ännu besynnerligare kasus? Jag tror det icke. Om vi nu besluta, att en gemensam omröstning skall ega rum, så kommer derigenom Riksdagen icke att förlängas med mera än femton minuter; den omröstningen kan då ega rum i morgon på samma gång vi rösta om anslag till Halmstad—Nässjöbanan. Om

Angående
en voterings-
proposition.
(Forts.)

*Angående
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

deremot voteringspropositionen afslås och fullmäktige inför den olösliga konflikt, som derigenom kommer att uppstå, finna sig föranlätne att afgå, då kan det hända, att vi få stanna kvar ytterligare i fjorton dagar för att välja nya fullmäktige, kanske utan att ändock få några, som äro lämpliga. Detta är hvad jag i korthet velat uttala, och anhåller för öfrigt om bifall till Utskottets hemställan.

Herr C. A. Larsson: Hade jag yrkat afslag å den föreliggande voteringspropositionen, skulle den siste talarens vidlyftiga anförande kunnat vara berättigadt, men då jag uttryckligen förklarade, att jag af konsiderationer för de utmärkta personer, som för närvarande äro fullmäktige i Riksgäldskontoret, afstode från min reservation och yrkande om bifall till densamma, så kan jag icke förstå, att han behöft upptaga en sak, som blifvit så många gånger omtuggad. Då han frågade om det vore staten värdigt att utkräfva ersättning af försumliga tjänstemän, vill jag å min sida fråga, om det skulle vara Riksdagen värdigt att omhulda och söka öfverskylda uppenbara fel och försummelse af tjänstemän i ett verk, som står under Riksdagens egen styrelse. Vore det Riksdagen värdigt, så har jag också en origtig uppfattning om förhållandet mellan rättigheter och skyldigheter å ömse sidor. Jag kan icke tro, att det skulle vara Riksdagen värdigt att upprifva ett beslut, som Riksdagen vid två tillfällen upprepat, och jag kan icke heller se, att, om någon votering icke skulle komma till stånd, fullmäktige skulle sväfa i någon ovisshet i fråga om verkställande af de två beslut, som i särskilda skrivelser meddelats dem till efterrättelse. För min del tror jag således, att någon fara i detta hänseende icke är för handen. Men jag är icke så tjurskallig, att jag icke vill lyssna till hvad jag hört om Herrar fullmäktiges missnöje med mitt åtgörande i saken; och på det att man icke må säga, att jag hvarken gifver eller tager reson, afstår jag från min reservation.

Herr Key: Den siste ärade talaren måste icke hafva hört början af mitt förra anförande. Jag förklarade nemligen deri, att jag begärt ordet dels derföre, att jag för egen räkning velat klargöra min ställning till frågan, eftersom jag häromdagen, då fullmäktiges ifrågavarande framställning förekom till behandling i Kammaren, icke var i tillfälle att yttra mig, dels ock derföre, att icke någon ny öfverraskning måtte beredas, så att man af diskussionen skulle tro, att beslutet skulle fattas i en rigtning, men sedermera finna, att det går i en annan.

Medan jag har ordet, ber jag få erinra, att så nyligen som den 8 Mars 1879 förelåg till behandling en voteringsproposition om precis samma sak som denna, hvilken proposition Kammaren godkände. Jag kan derför icke förstå, hvarföre den ärade talaren, då han ändock nu slagit till reträtten, icke kunnat hafva gjort det redan i Utskottet och således der afstått från att reservera sig mot Utskottets förslag till voteringsproposition. I fjor hemstälde nemligen Stats-Utskottet, att revisorernas förslag i fråga om bevillningsärendet rörande Leufsta fideikommiss ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Denna

hemställan blef af Första Kammararen bifallen, hvaremot Andra Kammararen med afslag å Utskottets hemställan, beslutade, att Riksdagen — "med förklarande att anspråket på ersättning af vederbörande, utan afseende på huru tvisten om återstående bevilningsbeloppet kunde komma att utfalla, inskränktes till godtgörande af den ränteförlust, som med stöd af Kongl. resolutionen den 13 April 1877 kunde bestämmas — skulle uppdraga åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret att vidtaga de åtgärder, som för verkställigheten af Riksdagens härom meddelade beslut kunde erfordras."

*Angående
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

I anledning häraf föreslog Utskottet följande voteringsproposition

"Den, som vill, att, med bifall till Stats-Utskottets i 8:de punkten af dess utlåtande No: 5 gjorda hemställan, revisorernes ifrågavarande förslag angående bevilning för ett fideikommiss ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda, röstar

Ja

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, — med förklarande att anspråket på ersättning af vederbörande, utan afseende på huru tvisten om återstående bevilningsbeloppet kan komma att utfalla, inskränkes till godtgörandet af den ränteförlust, som med stöd af Kongl. resolutionen den 13 April 1877 kan bestämmas — beslutat åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdraga att vidtaga de åtgärder, som för verkställigheten af Riksdagens härom meddelade beslut kunna erfordras."

Att denna voteringsproposition, såsom jag nämnde, blef af båda Kamrarna godkänd, och att frågan således då ansågs böra afgöras genom gemensam omröstning måste väl hafva varit den ärade reservanten bekant, och jag skulle varit honom särdeles tacksam, om han tänkt på detta redan i Stats-Utskottet.

Herr Lyttkens: Jag hade verkligen hoppats, att diskussionen i detta ämne nu skulle vara afslutad, men beklagligtvis synes det icke vara förhållandet. Jag har begärt ordet egentligen för att uttala, att jag icke kan annat än finna det besynnerligt, att en person, som hysar tvekan om grundlagsenligheten af en föreslagen voteringsproposition och deremot reserverat sig, sedermera förklarar, att han af personliga konsiderationer icke vill motsätta sig denna voteringsproposition. Han låter sålunda sina betänkligheter om det grundlagsvidriga i Utskottets förslag falla på grund af skäl, som för grundlagen äro alldeles främmande. Detta finner jag, som sagdt, vara ganska egendomligt. För min egen del är jag af den åsigt, att denna fråga kan och bör blifva föremål för gemensam omröstning, och jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

*Angående
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

Herr C. A. Larsson: Just derföre att vi hade gemensam omröstning uti denna fråga i fjor, trodde jag, att vi icke skulle behöfva göra om den i år. Jag ber dessutom få erinra den föregående talaren om, att jag i Utskottet tillkännagaf för honom, att vi nog vid ett annat tillfälle skulle begagna samma taktik; ty om jag och de med mig liktänkande komme att vid en riksdag förlora i någon fråga, skola vi nog veta, att vid en annan riksdag rifva upp beslutet och begära ny votering.

Jag upplyste också, att, om frågan nu förfaller, fullmäktige sannolikt förnyade sin framställning, tills den bifölles. Vid sådant förhållande bör Herr Lyttkens ursäkt mig, att jag är så undfallande, att jag afstår från min reservation.

Herr Liss Olof Larsson: Det är lyckligt, att det är så nära slutet af Riksdagen, ty annars skulle man väl vara hågad att åter upptaga frågor, som redan äro afgjorda. Det är också icke så många dagar sedan, som en ärad talare på malmöbanken började tala i saker, som äro afslutade. Jag tror derföre, som jag nämnde, att det är väl, att det är snart slut på Riksdagen. Annars vet jag icke, hvart det kunde leda.

I den nu föreliggande frågan skall jag icke framställa något yrkande, ty jag är belåten med den reservation, som jag afgifvit mot Stats-Utskottets betänkande. Men med anledning deraf, att jag efteråt hört af åtskilliga personer, att Andra Kammarens beslut häromdagen, då ifrågavarande bevillningsärenden förevo till behandling, skulle innebära ett misstroende mot nuvarande fullmäktige i Riksgäldskontoret, har jag begärt ordet för att få till protokollet uttala min försäkran, att något sådant icke ingick i mitt votum, då jag röstade för Herr C. A. Larssons yrkande, ty jag hyser till fullmäktige i Riksgäldskontoret lika stort förtroende som trots någon annan i denna Kammare.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, godkände Kam-maren den föreliggande voteringspropositionen.

§ 6.

*Om ändring af
§ 7 i Stämpel-
pappersför-
ordningen.*

Föredrogs Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 22, angående en ännu oafgjord fråga rörande stämpelpappersafgiften.

Utskottet hade hemstält:

“att Riksdagen, under förutsättning att den af Riksdagen för dess del antagna förordning, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg, under konkurs, erhåller kraft af lag, ville besluta,

a) att den i § 7 af gällande stämpelpappersförordning, innefattande undantag från författningsens allmänna stadganden om stämpelpligtighet, förekommande rubrik “köpe-, bytes- och gåfvobref“ må erhålla följande förändrade lydelse:

“Köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden å egendom af mindre värde än 100 kronor; *äfvensom fångeshandlingar, på grund af hvilka sökes lagfart å jernväg*“;

Om ändring af § 7 i Stämpel-pappersförordningen.
(Forts.)

samt
b) att åt rubriken “skuldebref“ i samma § må gifvas denna lydelse:

“Skuldebref af alla slag, godkända räkningar, godkända eller protesterade vexlar eller enskilda assignationer, då det kapitalvärde, för hvilket inteckning eller betalning sökes, ej uppgår, hvad skuldebref och godkända räkningar angår, till 500 kronor, men i fråga om godkända eller protesterade vexlar och enskilda assignationer till 100 kronor; äfvensom samtliga dessa handlingar, när de i konkurs bevakas *eller när för dem sökes inteckning i jernväg*; dock att dessa undantag icke gälla i fråga om den i rubriken vexlar i § 6 stadgade särskilda stämpel.“

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr E. G. Boström, hvilken å Betänkandet låtit anteckna, det han icke inom Utskottet deltagit i behandlingen af förevarande ärende: I Utskottets förhandlingar i detta ämne har jag icke haft tillfälle att deltaga, men om jag hade gjort det, så får jag bekänna, att jag skulle funnit det synnerligen svårt att biträda det beslut, hvartill Utskottet kommit.

Om man också kunde vara böjd för att besluta, det redan färdiga jernvägar och redan utgifna obligationer skulle vid lagfart och inteckning vara befriade från stämpelafgift, i hvilket afseende endast ett öfvergångsstadgande varit erforderligt, kan man dock icke gerna medgifva, att framdeles blifvande jernvägar eller nya obligationer böra hafva samma förmån. Icke kan det t. ex. vara lämpligt att, om Gefle-Dala Jernvägsbolag skulle, för att konvertera ett äldre lån eller upptaga ett nytt, utgifva nya obligationer, dessa befriades från stämpelafgift, hvilket dock genom ett bifall till Utskottets förslag skulle blifva fallet, ej heller att, om ett jernvägsbolag gjorde konkurs och dess jernväg inköptes af ett annat bolag, detta senare skulle vara befriadt från skyldighet att med stämpel belägga sina fångeshandlingar. Då emellertid Bevillnings-Utskottet icke haft mera än 1 eller 1½ timme att öfverlägga om detta kinkiga ämne, har detsamma naturligtvis icke kunnat blifva föremål för någon mera omfattande undersökning.

Jag vet mycket väl, att det nu tjenar till ingenting att göra något yrkande om ändring i Utskottets förslag, men jag har dock velat genom detta yttrande fästa uppmärksamheten på denna sak, så att vid en följande riksdag beslut måtte fattas i den riktning, jag tagit mig friheten anmärka.

Herr Liss Olof Larsson: För min del kan jag icke biträda detta Utskottets betänkande. Jag tycker nemligen, att det är alldeles orimligt att bestämma, att, när man söker lagfart och inteckning af en jernväg, man skall vara fri från stämpelbeläggning. Det är vis-

Om ändring af § 7 i Stämpelpappersförordningen.
(Forts.)

serligen möjligt och troligt, att det kan vara klenst stäldt för några jernvägsbolag, men man kan likväl ej säga, att så är förhållandet med t. ex. Gefle—Dala jernväg, som den siste talaren nämnde, när den kan dela ut 15, 20, ja, 25 procent årligen. När emellertid en sådan jernväg söker lagfart, så skall den likväl, enligt Utskottets förslag, hafva samma förmån som fattighjon! Hade fråga varit allenast om nedsättning i stämpelbeloppet, så hade jag kunnat vara med derom, men frihet derifrån kan jag icke medgifva, helst om jag tänker på de många fattiga mindre jordegare, som stundom kunna hafva mycket svårt att skaffa sig nödiga medel till föreskrifvet stämpelbelopp. Denna fråga om stämpelbeläggning berör emellertid icke så mycket jernvägens egare, utan i synnerhet dem, som söka inteckning deri, och dessa sistnämnde kunna väl vidkännas en större utgift för att få större säkerhet för sin fordran.

Jag vill icke göra något yrkande, motsatt det förslag Utskottet framställt, emedan man då skall möta mig med den invändningen, att jag derigenom blott håller qvar Riksdagens ledamöter några dagar, men jag vill hafva i protokollet antecknad, att jag icke har velat vara med om ett så orättfärdigt förslag, som detta.

Herr Åbergsson: Jag betraktar detta förslag såsom en nödvändig utväg, för att den nya jernvägslagen skall kunna af Regeringen utfärdas. Det måste nemligen ordnas på något sätt i afseende på stämpelbeloppet för fångeshandlingar och obligationer rörande jernvägar. Att emellertid, såsom den förste talaren anmärkte, Bevillnings-Utskottet icke haft sig tillräcklig tid beskärd för behandling af detta ärende, känna vi alla, och det har således icke varit möjligt för Utskottet att utarbete ett detaljeradt förslag, hvilket skulle hafva varit nödvändigt, om man hade velat belägga med stämpel jernvägsfångeshandlingar och jernvägsobligationer. Dertill skulle ej endast hafva erfordrats nya grunder angående stämpel för fångeshandlingarne, utan man hade jemväl bort taga i öfvervägande, om icke stämpelbeloppet på obligationerna bort blifva något annat än det nu är, för skuldebref och andra dylika förbindelser. Jag betraktar således detta förslag såsom endast en nödfallsåtgärd som tills vidare vidtages. För dem som, lika med den siste ärade talaren, äro af den åsigten, att stämpelbeskattning bör, med afseende å jernvägarnes lagfarts- och inteckningshandlingar ega rum, blir det ju tillfälle att derom väcka förslag vid nästa riksdag, då Bevillnings-Utskottet kan få bättre tid än det nu haft att taga denna beskattningsfråga i öfvervägande. För de gamla jernvägsbolagen kan ingenting annat stadgas än hvad Bevillnings-Utskottet nu föreslagit; och om man vill hafva några nya bestämmelser i ämnet, så skulle de komma att gälla allenast de jernvägar, som framdeles anläggas. Vi veta nemligen, att, enligt den af Riksdagen antagna författningen, skola de, som söka inteckning i de gamla jernvägarne, göra det inom 6 månader från det lagen träd i kraft, och att jernvägens egare skall söka lagfart å densamma inom ett år från samma tid, med hvilket stadgande åsyftas, att de gamla jernvägarnes intecknings- och lagfartsförhållanden måtte på en gång

ordnas, och deraf synes det, att under alla förhållanden det nu är nödvändigt att antaga det förslag, som Bevillnings-Utskottet framlagt. Jag hemställer derföre, att Kammaren behagade bifalla, hvad Bevillnings-Utskottet i dessa två punkter föreslagit.

*Om ändring af
§ 7 i Stämpel
pappersför-
ordningen.
(Forts.)*

Herr Thomasson: Jag är till väsentligaste delen förekommen af den siste talaren och kan derföre inskränka mig till att hufvudsakligen instämma med honom. Jag ber dock särskildt få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att, då Herr Justitieministern framlemnade till Riksdagen förslag till lagfart och inteckning i jernväg, han också på samma gång erinrade om nödvändigheten att minska eller helt och hållet borttaga stämpelpappersafgiften å de handlingar, på grund af hvilka lagfart och inteckning uti jernväg söktes och att man icke borde med alltför stora utgifter betunga en industri, som mera afsåge allmän än enskild fördel. Detta var också anledningen, hvarför jag vid ett föregående tillfälle å Lag-Utskottets vägnar tog mig friheten fästa uppmärksamheten härpå, i afsigt att Bevillnings-Utskottet med anledning deraf skulle komma i tillfälle att afgifva förslag i sådant syfte. Det är en sanning, att samma skäl icke gäller för de nya jernvägarne i afseende å befrielse från stämpelafgiften som för de gamla, men på sätt Utskottet också påpekat, har det nu icke varit tillfälle för Utskottet att i ett särskildt utarbetadt förslag beräkna de värden, som skulle utgöra grunden för stämpelberäkningen.

Jag skall icke upptaga tiden med att nu upprepa hvad Herrarne sjelfva lika väl kunna se i betänkandet, utan, vid det förhållande att Riksdagen när som helst kan få ändringar vidtagna i afseende på stämpelafgiften för inteckning och lagfart å de nya jernvägsanläggningarne, endast tillåta mig yrka bifall till det föreliggande förslaget, på det att den nya lagen om lagfart och inteckning i jernväg ofördröjligen må kunna träda i tillämpning.

Herr Ekenman: Talaren på dalabänken yttrade nyss rörande nu föreliggande förslag, att det vore orättfärdigt, om jernvägsbolagen blefve befriade från erläggande af stämpelpappersafgift för lagfart och inteckning i jernväg. Hade han endast talat om de redan befintliga jernvägarne, skulle jag hafva vändt om hans sats och sagt, att det skulle varit orättfärdigt emot de bolag, som byggt och anlagt alla dessa jernvägar, om nu just, då Kongl. Majt och Riksdagen i afsigt att understödja och hjälpa dessa jernvägar, stiftat en lag om lagfart och inteckning i jernväg, man skulle pålägga dem afgifter, som måhända skulle göra hela fördelen af den föreslagna lagen helt och hållet illusorisk.

Då jag, efter hvad Herrar Åbergsson och Thomasson yttrat, icke har skäl att nu längre upptaga Kammarens tid, ber jag i öfrigt endast få förena mig i det af dem framställda yrkandet på bifall till det föreliggande förslaget.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Om ändring af
§ 7 i Stämpel-
pappersför-
ordningen.
(Forts.)

§ 7.

Föredrogos och bordlades för andra gången Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 54 och 55.

§ 8.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, gemensamma omröstningar öfver de i Stats-Utskottets Memorial N:ris 63 och 67 föreslagna, af Kammaren godkända voteringspropositioner komme att anställas i morgondagens sammanträde.

§ 9.

Till behandling förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 52, i anledning af väckt förslag till ändring i 17 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

Uti Herr *Aug. Börjesons* inom Andra Kammaren väckta motion N:o 137 var förslaget, att berörda paragraf måtte undergå förändring i syfte, att val till de befattningar inom kommunen, hvilka vid årets slut blifva lediga, måtte företagas på Oktoberstämman i stället för, såsom nu är stadgadt, å Decemberstämman.

Utskottet hade tillstyrkt,
att nämnda motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären

Herr *Aug. Börjeson*, som yttrade: Det är ingalunda i så sällsynta fall, som Utskottet antyder, besvär öfver val till kommunala befattningar anföras, och orsaken dertill är, som vi litet hvar veta, att somliga af dessa tjänster icke äro så särdeles angenäma. Jag vill blott erinra om fjerdingmansbestyret och ordförandebefattningen i kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse. Mången, som har eller tror sig hafva skäl för befrielse, söker genom besvär att varda sådan tjänst qvitt. Jag tror därför fortfarande, att den af mig påyrkade förändringen, som ju ganska lätt kan genomföras, är både nödvändig och af behofvet påkallad.

Då emellertid Första Kammaren redan bifallit Utskottets afstyrkande förslag, är det ändamålslost att framställa något annat yrkande. Jag skall därför nu endast tillåta mig uttrycka den förhoppning, att, om jag återkommer nästa år med samma motion, Lag-Utskottet, som nu ej förnekat, att olägenheter af nu gällande bestämmelser kunna uppstå, skall vara mig mera gunstigt. Som jag förut nämnt, vill jag ej framställa något yrkande.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets förslag.

§ 10.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 53 i anledning af väckta förslag om tillägg till 63 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet och 62 § af förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862.

Om ändring af § 1 i stämpelpappersförordningen. (Forts.)

§ 11.

Skedde föredragning af Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 11 (i samlingen N:o 29), i fråga om aflåtande af en underdånig skrifvelse angående anbringande af elektrisk belysning i Kongl. Biblioteket.

Om elektrisk belysning i Kongl. biblioteket.

Sedan Första Kammaren, i anledning af en utaf Herr *von Kock* väckt motion, för sin del beslutat:

att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, efter infordrande af nödiga upplysningar angående bästa nu kända sätt att anbringa elektrisk belysning i bibliotek, täcktes i afseende å Kongl. Bibliotekets förseende med sådan belysning och kostnaden därför göra den framställning till nästa Riksdag, som Kongl. Maj:t i nåder pröfvade omständigheterna påkalla, hade Andra Kammaren, som genom protokollsutdrag erhållit del af Medkammarens berörda beslut, hänvisat ärendet för vidare utredning till sitt Tredje Tillfälliga Utskott; och hade Utskottet i sitt nu föreliggande Betänkande på anförda skäl hemställt,

att Andra Kammaren för närvarande ej måtte biträda Första Kammarens ifrågavarande beslut.

Herr Lindmark yttrade: Jag får bekänna, att det skulle vara särdeles angenämt för mig, om ordföranden i det Tillfälliga Utskott, som behandlat denna fråga, ville närmare angifva några af de skäl, som förmått Utskottet att afslå denna framställning, ty de skäl, Utskottet anført i motiveringen, synas mig långt ifrån tillfredsställande. Det beslut, hvartill Första Kammaren kommit är, tycker jag, så enkelt och anspråkslöst, att jag tror, det vore allt skäl att gå in på detsamma. Det lyder nemligen sålunda:

“att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, efter infordrande af nödiga upplysningar angående bästa nu kända sätt att anbringa elektrisk belysning i bibliotek, täcktes i afseende å Kongl. Bibliotekets förseende med sådan belysning och kostnaden därför göra den framställning till nästa Riksdag, som Kongl. Maj:t i nåder pröfvar omständigheterna påkalla,“

Ett skäl för afslag skulle visserligen kunna vara, att man hyste fruktan för de kostnader, som genom skrifvelsens antagande möjligen i framtiden skulle kunna uppstå, och att Riksdagen genom antagandet af detta Första Kammarens beslut skulle förbinda sig att antaga

*Om elektrisk
belysning i
Kongl. biblio-
teket.
(Forts.)*

Kongl. Maj:ts blifvande förslag, men något dylikt kan jag åtminstone icke inse ligga i nämnda beslut, ty der är endast fråga om en utredning och icke något annat.

Utskottet anför också såsom skäl för sitt afstyrkande, att en elektrisk belysning skulle blifva alltför kostsam. Med afseende härå tror jag dock, att Utskottets ledamöter näppeligen äro i stånd att bedöma, huru med denna sak kan komma att gestalta sig ett kommande år, emedan frågan, huru det elektriska ljuset må kunna på ett fördelaktigt sätt användas, är under utredning, och man icke vet, hvilka nya upptäckter i detta afseende när som helst kunna komma att göras.

Hvad man emellertid vet, är, att, såsom det nu är stäldt, en stor mängd personer är förhindrad från att hafva tillbörlig nytta af de skatter, som i Kongl. Biblioteket förvaras, dels emedan under den ljusa årstiden många aflägsnat sig från Stockholm, och dels emedan, beträffande dem, som under den mörka årstiden skulle kunna besöka biblioteket, en stor del af dem är förhindrad dertill på förmiddagarne.

Vidkommande Utskottets invändning, att saken bör kunna vara hjälpt dermed, att bokförrådet är stäldt till allmänhetens förfogande genom utlåning, så ber jag att få påpeka, att det i läsesalen af en stor mängd böcker bestående referensbiblioteket icke får utlånas, utan måste studeras på stället.

På de nu anförda äfvensom åtskilliga andra skäl får jag hemställa, det Kammaren, med afslag af Utskottets Betänkande, måtte bifalla Första Kammarens i frågan fattade beslut.

Herr Ekenman: Jag ber den föregående ärade talaren om ursäkt, om jag icke så fullständigt, som jag skulle önska, kan bemöta hvad han yttrade, då jag i anseende till den inom Kammaren pågående högljudda konversationen icke rätt kunde uppfatta hans anförande.

Skälet, hvarföre Utskottet ansett sig icke böra tillstyrka den ifrågavarande motionen, är, såsom i betänkandet äfven finnes angifvet, att Utskottet ansett det icke ingå i det Kongl. Bibliotekets uppgift att utgöra något slags utvidgad läsesalong, der det må stå den bildningssökande allmänheten öppet att för läsning uppehålla sig dagen om. Dertill kommer att frågan om användande af elektrisk belysning ännu kan anses ligga i sin linda; och Utskottet ansåg derföre det icke vara skäl att tillstyrka affåtandet af en underdånig skrifvelse, som måhända skulle kunnat gifva anledning till anställande af kostsamma undersökningar utan motsvarande resultat. Jag tager mig friheten anhålla om bifall till Utskottets Betänkande.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, blef Utskottets hemställen bifallen.

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 14, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 13 rörande Herr Vestins motion om införande af ett ständigt Utskott i stället för de nuvarande tillfälliga;

*Om elektrisk
belysning i
Kongl. biblio-
teket.
(Forts.)*

Stats-Utskottets Memorial:

N:o 65, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

N:o 66, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

N:o 68, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering;

N:o 69, angående den nya riksstaten; och

N:o 70, angående beviljande af särskild godtgörelse åt de i Lag-Utskottet anställda tjänstemän; samt

Lag-Utskottets Memorial N:o 56, i anledning af Kamrarnes beslut beträffande en i Utskottets Utlåtande N:o 12, öfver Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund med flere dermed sammanhängande författningar, gjord hemställdan.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan blifvit två gånger bordlagda.

§ 13.

Föredrogos och godkändes dels nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse, nemligen:

af *Stats-Utskottet*:

N:o 46, angående ifrågasatt beviljande af anstånd med föreskrifna ränte- och kapitalafbetalningar å de Vessman—Barkens jernvägsaktiebolag beviljade statslån; och

N:o 47, angående beviljad lånunderstöd för reglering af afbrända delar utaf Hudiksvalls stad;

af *Riksdagens Kansli*:

N:o 48, angående väckt förslag om förändrad lydelse af § 48 mom. 1 i Kongl. förordningen om fattigvården; och

N:o 49, angående post- och telegrafverkens förening;

samt af *Banko-Utskottet*:

N:o 50, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning; dels ock Riksdagens Kanslis förslag till paragrafer i Riksdagsbeslutet, nemligen:

N:o 14, angående preglande af guldmynt å fem kronor;

*Om elektrisk
belysning i
Kong. biblio-
teket.
(Forts.)*

N:o 15, angående statspension åt för detta statsministern Friherre Louis De Geer;
N:o 16, angående decharge för Fullmäktige i Riksbanken;
N:o 17, angående bankovinsten;
N:o 18, angående anvisande af nationalbelöningar åt deltagarne i den med ångaren Vega fullbordade kringseglingen af Asien;
N:o 19, angående gäldande af sådan ersättning, som omförmäles i 13 kap. skiftesstadgan; och
N:o 20, angående utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum samt om utbyte, i visst fall, af nämnda straffart mot annan sådan.

Likaledes föredrogs och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelse, N:o 51, till Fullmäktige i Riksbanken med öfverlemnande af Bankoreglementet.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes klockan 1 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.